

בבית הדין הצבאי לערעורים

בפני:

תא"ל אורלי מרקמן - המשנה לנשיא
אל"ם מאיה הלר - שופטת
אל"ם רמי בן עמי - שופט

בעניין:

התובע הצבאי הראשי – המערער (ע"י ב"כ, רס"ן מתן פורשט; סרן שחף חיטמן - אפיני)

נגד

מ/XXX סמל ח' נ' – המשיב (ע"י ב"כ, סרן עמית שוחנצקי)

ערעור על פסק דין של בית הדין הצבאי המחוזי במחוז שיפוטי המרכז שניתן בתיק מרכז (מחוזי) 218/16 (סא"ל רונן שור – שופט) ביום 15.2.2017. הערעור (קולת העונש) נדחה.

פסק-דין

כללי

1. המשיב, **סמל ח' נ'**, הורשע, על-פי הודאתו, בבית הדין הצבאי קמא, בעבירה שעניינה שימוש בסם מסוכן, לפי סעיף 7 (א) ו-(ג) סיפא לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973.
2. בעקבות הרשעתו הטיל עליו בית הדין קמא הנכבד, במסגרת הסדר טיעון, שישה עשר (16) ימי מאסר לריצוי בפועל, מאסר מותנה והורדה לדרגת טוראי. כן הוטלו על המשיב 135 ימי פסילה בפועל של רישיונות הנהיגה.
3. התביעה הצבאית לא השלימה עם קולת העונש של פסילת הרישיון ומכאן הערעור.

ההליכים בפני בית הדין קמא וגזר הדין

4. המשיב, נשוי ואב לשני ילדים, עלה לישראל בהיותו בן 21 והתנדב לשירות צבאי, שאותו השלים ביום 24.5.2016. רעייתו של המשיב עובדת ומצבה הכלכלי של המשפחה אינו קל. המשיב נקלט לאחרונה בעבודה בתחום האבטחה ביישובו.
5. המשיב אשר שירת כנהג בט"ש, נתן את הדין בגין שימוש בסם מסוכן מסוג קנאביס, בתדירות של פעמיים עד שלוש פעמים בשבוע, בשעות הערב, ביחידתו, החל מחודש מרץ 2015 ועד ליום 8.5.2016, עובר למעצרו. החקירה בעניינו נפתחה בעקבות מידע מודיעיני. ביום 24.5.2016 שוחרר ממעצר בתנאים לשם השתלבות בהליך של גמילה מסמים, אשר הסתיים בהצלחה. במועד שחרורו ממעצר, הפקיד המשיב את רישיונות הנהיגה בבית הדין ובהמשך, ביום 7.8.2016, בהסכמת התביעה הצבאית, הושבו לו רישיונות הנהיגה.
6. כאמור, בפני בית הדין קמא, עתרו הצדדים במשותף להקל בעונש המאסר בפועל, נוכח נסיבותיו האישיות של המשיב ולאור השתלבותו בהליך השיקום. הצדדים עתרו להימנע מלהשיב את המשיב אל מאחורי סורג ובריח. בצד זאת, נחלקו הצדדים, בנוגע למשך הפסילה בפועל. התביעה עתרה לפסול את רישיון הנהיגה של המשיב בפועל לתקופה משמעותית ואילו ההגנה עתרה להסתפק בתקופת הפקדת הרישיון, בת שבעים וחמישה (75) ימים ולהימנע מהטלת עונש פסילה נוסף.
7. לאחר שבחן את טיעוני הצדדים והפסיקה הרלוונטית, פסק בית הדין קמא לכבד את עתירתם המשותפת של הצדדים לעניין כלל הרכיבים המוסכמים. אשר לרכיב הפסילה, קבע בית הדין קמא הנכבד כדלקמן:

"משנה חומרה טמון במעשי הנאשם, ששימש כנהג בט"ש ביחידה מבצעית המצויה באזור יהודה ושומרון. צלילות הדעת הנדרשת מנהג, קל וחומר נהג ביחידה מבצעית, היא מוגברת ומועצמת. הוא צריך להיות נכון לקריאה וכשיר ליציאה למשימות ביטחוניות בכל עת. על כן, העובדה כי השימוש בסם בוצע בשעות הערב ובסמוך לשנת הלילה, אינה מעלה ואינה מורידה בנסיבות העניין... כידוע, עונש הפסילה בעבירות סמים תכליתו אינה מניעה בלבד והוא נועד לשרת אף מטרות של הלימה או הרתעה... כן לקחתי בחשבון את הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה... ואשר נוגעות למצוקה ולחץ חברתי שחוה הנאשם. מעשי השימוש בסם נעשו כולם בעת שירותו הצבאי, ולא עולה כי לנאשם יש כיום נגישות לסם. עם זאת, לא ניתן לבטל לחלוטין את החשש כי שובם של מצוקות ולחצים חברתיים עלולים להביא את הנאשם לשימוש נוסף בסם... במכלול השיקולים... ראיתי לקבוע מתחם לפסילת הרישיונות הנע בין 2 ל-7 חודשי פסילה בפועל... הנאשם נקלט לאחרונה בעבודה בתחום

האבטחה ביישובו. עם זאת, העבודה אינה מחייבת נהיגה מעצם מהותה. הקושי שהוצג ביחס לפסילת רישיון הנהיגה ופגיעת העונש בנאשם באים לידי ביטוי בהגעתו של הנאשם לעבודה וממנה חזרה לביתו... וכן באפשרות קידומו של הנאשם לתפקיד שידרוש את רישיון הנהיגה... על רקע האמור, עונש פסילה ממושך עלול לפגוע יתר על המידה גם במשפחתו של הנאשם, אשר מצבה הכלכלי אינו קל".

ערעור התביעה הצבאית

8. התביעה הצבאית עתרה להחמיר בעונש פסילת רישיון הנהיגה. יובהר כבר עתה, כי על אף שהתביעה ציינה בהודעת הערעור כי לשיטתה על עונש פסילת רישיון הנהיגה במקרה זה "לגלם באופן ממשי את חומרת המעשים שבביצועם הורשע המשיב ואת התכליות העומדות ביסוד רכיב עונשי זה – **זו המניעתית** ובעיקר את העונשית-הרתעתית", הרי שבמהלך הדיון בערעור, חזרה בה התביעה הצבאית מן הטענה, שלפיה נדרשת, בעניינו של המשיב, שלילת הרישיון מטעמים מניעתיים או מטעמים של הרתעה אישית, וזאת, בשים-לב להסכמתה להשיב לידי המשיב את רישיון הנהיגה עם סיום הליך הגמילה, כאמור.

9. התביעה הצבאית, עמדה על כך שמתחייבת החמרה בעונש הפסילה שהושת נוכח חומרתם היתירה של המעשים, דהיינו, שימוש תדיר בקנאביס על-ידי נהג בט"ש, המשרת בגזרה מבצעית, בתוככי יחידתו, בעת שיכול להיקרא בכל רגע נתון למשימה. נטען עוד, כי שיקולי השיקום בעניינו של המשיב הצדיקו אמנם הקלה משמעותית ברכיב המאסר בפועל, אך דווקא משום כך, מטעמים של הלימה, יש לערוך איזון ראוי בעת קביעת תמהיל הענישה בכללותו, על דרך של הארכת משך הפסילה בפועל לתקופה ממושכת.

עמדת ההגנה

10. מנגד, סמכה ההגנה את ידיה על גזר-דינה של הערכאה קמא. נטען, כי בית הדין קמא איזן נכונה בין שיקולי ההלימה לבין נסיבותיו של המשיב בעת קביעת העונש בתוככי מתחם העונש ההולם. כן נטען, כי בהעדר שיקול מניעתי להטלת פסילה בפועל, לאור הליך השיקום המוצלח, ובהינתן כי על המשיב לפרנס את משפחתו, הרי שמשך הפסילה שנקבע, אינו חורג לקולה ממדיניות הענישה הראויה במקרים מעין זה. לשיטתה של ההגנה, שיקולי השיקום אינם יכולים לקבל את ביטויים רק ביחס לרכיב המאסר שבענישה, אלא יש בהם כדי להשליך על המקרה בכללותו, לרבות ביחס לעונש הפסילה.

דיון והכרעה

11. הלכה פסוקה היא כי עונש הפסילה בעבירות סמים נועד לשרת מספר מטרות: האחת היא מניעתית, ועניינה בהרחקת המשתמשים בסמים מקרב הנוהגים ברכב ובכך למנוע סיכון נוסף למשתמשי הדרך; תכלית נוספת היא התכלית ההרתעתית, שעניינה בהרתעת עבריינים בכוח מפני ביצוע עבירות אלו, על-ידי כך שענישתם תכלול גם רכיב של שלילת רישיונות נהיגה. זאת ועוד, רכיב הפסילה עשוי להתבקש אף משיקולי הלימה, אשר כידוע הם בעלי משקל בכורה במלאכת הענישה. יפים לענייננו דבריו של בית המשפט העליון, אשר נדרש לפרשנותו של סעיף 37א לפקודת הסמים המסוכנים:

"סעיף זה פורש בעבר בפסיקה ונקבע כי מטרת העיצום, מלבד היסוד המניעתי שבו, כולל גם היבטים עונשיים, כמו: גמול, הרתעה ושיקום. משכך, על אף שהשיקול המניעתי נכלל בשיקוליו של בית המשפט בבואו להשית עונש זה - אין בכך כדי לומר שזהו תמיד השיקול הדומיננטי... וממילא לשם שלילת הרישיון אין בהכרח צורך בקשר ישיר בין העבירה לבין הרכב או הנהיגה" (ע"פ 4201/13 עבד אל רחמן נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 29.5.2014)).

12. בענייננו, חברו הצבר שיקולי חומרה. המדובר במעשי שימוש בסם, אשר נערכו באופן אינטנסיבי, על-ידי מי ששימש כנהג מבצעי, בתוככי יחידתו הצבאית. שימוש בסם על-ידי חייל בתפקיד זה, מהווה פגיעה בכוננות היחידה אף אם המדובר במעשי שימוש בסם, אשר בוצעו, ככלל, לאחר שעות הפעילות השגרתיות. חומרתן של נסיבות ביצוע העבירה, הצדיקו, אפוא, הטלת עונש של שלילת הרישיון מטעמים של הלימה ואף הרתעה.

13. בצד זאת, אין להתעלם מהליך הגמילה שהשלים המשיב בהצלחה ואשר מכרסם במידה ניכרת, בהיבטי המניעה, המתקיימים ברגיל, בנסיבות דומות ומחייבים, ככלל, החמרה ברכיב זה (והשוו: ע/22/12 התובע הצבאי הראשי נ' רב"ט אמילוב (2012); ע/42/16 התובע הצבאי הראשי נ' טור' פולס (2016)).

14. במצב דברים זה, נדרשים אנו לבחון, האם סטה בית הדין קמא, סטייה מהותית ממדיניות הענישה הראויה, ביחס למשכו של עונש פסילת הרישיונות שהושת.

15. בית הדין קמא בחן לעומק את נסיבות המקרה, תוך שאיזן כדבעי בין השיקולים לחומרה, כפי שפורטו, לבין נסיבותיו של המשיב ושיקולי השיקום הייחודיים המתקיימים בענייננו, ובכלל זאת סיומו המוצלח של הליך גמילה והשתלבותו של המשיב במעגל העבודה, לצורך פרנסת משפחתו הסמוכה לשולחנו. ניתן אף להיווכח,

כי הגם שבית הדין קמא נתן משקל לשיקולי השיקום, הרי שלא העניק לשיקום זה משקל בכורה, אלא איזנו אל מול מכלול הנסיבות והשיקולים שבענישה. כך, קבע את עונש הפסילה במרכזו של מתחם העונש ההולם, ולא העמידו בספו הנמוך של המתחם. ואמנם, בנסיבות העניין, בראי מכלול השיקולים, אין לקבוע, כי המדובר בעונש החורג ממידת העונש המקובל במקרים דומים (וראו ע/83,84/16 **התובע הצבאי הראשי נ' טור' כהן** (2016)).

16. אשר על כן, אין לקבוע, כי במקרה דנן, נפלה טעות מהותית המחייבת את התערבותה של ערכאת הערעור בגזר הדין.

17. דין הערעור להידחות.

ניתן והודע היום, ב' בניסן התשע"ז, 29 במארס 2017, בפומבי ובמעמד הצדדים.

	שופט	שופטת	המשנה לנשיא
למקור	נאמן	העתק	_____ חתימת המגיה:
מכני	קורל	סגן	
הדין	בית	קצינת	_____ תאריך: